

** *		
20:16	19:01	י-ם
20:18	19:18	ת"א
20:19	19:12	חיפה
20:16	19:18	ב"ש

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה אוצר הסיפור

רבי יואל קסאטמר | "אולי לא תסע?.. סע לשלום!"

כ"ו באב, הוא יום ההילולא של רבי יואל טייטלבוים מסאטמר. סיפר ר' שמואל בראך שליט"א, אב"ד דקהל אפסי ארץ (שהיה משב"ק אצל הרה"ק מסאטמר זצ"ל):

בשנת תש"ד היה הרה"ק מסאטמר זצ"ל בעיר פעסט. אבי זצ"ל, שגר בהאלאש, רצה מאד לבא אל הרה"ק, אבל לא היה לו שטר שחרור מהצבא. נכנסה אמי ע"ה, שהיתה גם היא בפעסט, אל הרה"ק, ואמרה לו שבעלה רוצה לבא ואין לו נייר שחרור. אמר לה הרה"ק: נו, לא יבא. אמרה לו אמי שרוצה מאד לבא, ואמר הרה"ק: אזי יבא. כן עשה אבי, ובא על פרשת מקץ עם עוד אחד שהיה לו נייר שחרור. אבי היה אצל הרה"ק בימות החול, אמנם על שבת קודש נסע הרה"ק לנייפעסט. אבי התיירא לנסוע לנייפעסט, על כן נכנס קודם השבת אל הרה"ק עם פתקא, שאל אותו הרה"ק למה בא עכשיו עם פתקא (הלא עדיין לא רצה לחזור), אמר לו שרוצה לנסוע לנייפעסט והוא מתפחד. לקח הרה"ק את הפתקא בידו והסתכל בה, ואמר לאבי: אולי לא תסע? ... ותיכף נתן לו ידו הק' ואמר לו: סע לשלום! אבי עשה כדברי הרה"ק, והלך עם חבירו למסילת הברזל כדי לנסוע לנייפעסט.

כשחיכה שם עם חבירו, ניגש אליהם קצין וביקש מהם את הניירות. חבירו שהיה לו נייר שחרור, נתן לו תיכף, ואבי גם כן הראה לו ניירותיו. אבל כמובן שלא היה הקצין שבע רצון מהניירות... החזיר לו הניירות ואמר לו שילך עמו לתחנת המשטרה. אבי הלך עמו, ובעת הליכתם עבר על ידם עכו"ם אחד על אופנוע והתחכך בקצין. קראו הקצין שיבוא אליו, אמנם העכו"ם לא פנה אל דבריו ונסע לדרכו. בערה חמתו של הקצין ורץ אחריו, אבל הגוי ברח ממנו. כשראה אבי דבר זה, התחמק משם וחזר אל הרכבת, שהגיע בדיוק ברגע ההוא. נסע אבי לנייפעסט כאילו לא היה כלום, ואז הבין אבי מה שתחילה אמר לו הרה"ק: אולי אינך נוסע, ואחר כך אמר לו סע לשלום.

הסיפור הזה מראה שהעיקר הוא הרצון, וכמאמר חז"ל (מכות י, ב) "בדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו". אם יש לאדם רצון אמיתי וחזק למשהו, אף שעל פי שכל ישנם טעמים לשלול זאת, הצדיק מברך את האדם שרצונו יתקיים.

(מתוך נפלאות אב פ"ד)

המנוחה והנחלה

"כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה". חז"ל מפרשים "אל המנוחה – זו שילה. ואל הנחלה – זו ירושלים". כלומר, כאשר היה המשכן בנוי בשילה, זו היתה "מנוחה" ראשונה, ואז היה אסור להעלות קרבן בכל מקום אחר. אחר כך, מאז שנבנה המקדש בירושלים, שוב אסור להקריב בכל מקום אחר, וזו היא ה"נחלה" העולמית.

הביטוי "אל המנוחה ואל הנחלה" מזכיר את הפסוקים הראשונים בפרשה "את הברכה... ואת הקללה" (ובשניהם ראשי התבות הם **אהוה** = טוב). האם יש קשר בין הדברים? אכן, מנוחה היא דבר מבורך וטוב, כמו שכתוב "וירא מנוחה כי טוב" – זהו טוב גלוי. אבל כדי להגיע ל"נחלה" צריך לעבור את הקללה, כלומר צריך לגלות את העצמה הטמונה בצד השלילי ולהפוך אותה לטובה. היום אנחנו נמצאים בירושלים, אבל עוד לא הגענו "אל המנוחה ואל הנחלה". המקום הפיזי אינו מספיק. עלינו להתמודד עם הקללה, לגלות בתוכנו את הכוחות העמוקים שהופכים אותה לברכה, ואז לזכות לנחלת עולם במלכות בית דוד ובנין בית המקדש.

(מתוך "דבר יום ביומו")

בערה חמתו
של הקצין
ורץ אחריו,
אבל הגוי ברח
ממנו. כשראה
אבי דבר
זה, התחמק
משם וחזר אל
הרכבת, שהגיע
בדיוק ברגע
ההוא

אוצר התבונה

פנימיות, בהירות, התחדשות

על הפסוק שפותח את הפרשה, "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", יש קושיא ששואלים רבים מהמפרשים – למה מתחיל ב"ראה", לשון יחיד, וממשיך "לפניכם", בלשון רבים. הקושיא העיקרית כאן היא על לשון יחיד של "ראה", כי כל הפרשה נאמרה בלשון רבים. יש מפרשים שה"לפניכם", לשון רבים, בא בהמשך לפסוק המסיים את פרשת עקב – "לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן הוי' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם" שכולו בלשון רבים. בכל אופן, צריך להבין את ה"ראה", בלשון יחיד, שנמצא בין ה"לכם" וה"לפניכם" בלשון רבים.

איך אנחנו נסביר? הווארט שלנו שאחרי שהמלה "נתן" – יש שלשה דברים חיוביים שטמונים בשלש המלים הבאות: "לפניכם היום ברכה". אפשר להסביר שכל אחת מהמלים האלה היא מתנה בפני עצמה:

ברכה היא

התחדשות

והתרבות

וממילא אפשר

להבין שקללה

היא שאדם

עצור ולא

מתחדש

על פי פשט "אנכי" היינו ה', "אנכי מי שאנכי" – הרבה מפרשים מסבירים שכל יהודי צריך להתבונן בעשרת הדברות, המתחילים ב"אנכי" – והוא נותן לנו "לפניכם". מה הכוונה? "לפניכם" היינו הכח הנפשי להפנים דברים. כלומר, "לפניכם" היינו פנימיות לעומת חיצוניות. זו המתנה הראשונה – בלי המתנה הזו אי אפשר לתת את שאר המתנות.

לפני ה"ראה אנכי נתן לפניכם היום" כל אחד הוא 'חיצון' – דבר ראשון צריך לתת לו חוש בפנימיות, כח ההפנמה. לפני שבועות מברכים ב"קבלת התורה בשמחה ובפנימיות", השמחה היא האור של התורה והפנימיות היא הכלי לקבל את התורה.

אחר כך "אנכי נתן" את "היום" – מתנה שניה, אחרי החוש בפנימיות. "היום" הוא בהירות – בהירות שכלית. "לפניכם" היינו פנימיות ו"היום" הוא בהירות. אחרי שאדם מפנים הוא יכול לראות בהיר, "בהיר הוא בשחקים".

הדבר השלישי, ה"ברכה", הוא הפשט של המתנה בפסוק, אבל לפי הפירוש שלנו כעת הוא המתנה השלישית. מה עיקר ה"ברכה"? עיקר הברכה בתורה הוא הברכה הראשונה שה' ברך את האדם – "פרו ורבו". המכנה המשותף של כל הפירושים של "פרו ורבו" הוא שברכה היא התחדשות. בפרט, "פרו ורבו" הם התחדשות ("פרו") והתרבות ("ורבו"), לכן מוצאים בלשון חז"ל שהרבה פעמים ברכה היא במובן של התרבות נסית. כך גם בפשט, גם בפירוש אדמו"ר הזקן ש'יהודי צריך לעשות עוד יהודי' והכי בולט בפירוש של הרבי מקאמנא ש"פרו ורבו" היינו לחדש חידושי תורה. זהו פירוש פשוט, שיהודי צריך כל הזמן לחדש חידושי תורה, לזכות ל"נביעת האין סוף", ל-י של רבי. אחרי שיש לאדם בהירות באה התחדשות. אצל מי שלומד סוגיא, אחרי שהוא מבין היטב, זוכה ל"בהיר הוא בשחקים", הברכה היא שפע של חידושים אין-סוף. ברכה היא התחדשות והתרבות וממילא אפשר להבין שקללה היא שאדם עצור ולא מתחדש – זו הקללה העיקרית, חוסר ההתחדשות, שכמובן מביא לידי יאוש.

שלש המלים שדרשנו כשלש מתנות הן "לפניכם היום ברכה". ראשי התיבות של "לפניכם היום ברכה" הם **להב** (אותיות הבל, כמובן, אבל לפי סדר האותיות **להב**) – בגימטריא 37. שלש המתנות מגלות את ה**להב** שבלב – היחידה שבנפש.

(י"ט אב פ"ג)

אוצר קצר

בחירה בחיים או במות

ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע" – והתורה מצוה "ובחרת בחיים". גם את הפסוקים האלה נדרוש בצורה קצת קיצונית, ונסביר ש"החיים" הם תשובה מאהבה ו"המות" הוא תשובה מיראה, ויש בחירה חפשית. מהי תשובה מיראה? שהאדם פוחד פחד מות, הולך למות, ומתוך כך הוא עושה תשובה, "יום אחד לפני...". זו תשובה מיראה. אבל חיים הם תודעה שאני לא הולך למות, "לב ישראל חי" ואני (כמו דוד מלך ישראל) "חי וקים", כמו שהרבי אומר. מי שמרגיש שהוא חי וקים תמיד, בכל מצב, בוחר בחיים, ואז הוא עושה תשובה מאהבה. באהבה אין פחד מות, אין מות, "בלע המות לנצח".

(י"ט כסלו פ"ו)

אוצר הרמז

ער ר"ת עקב-ראה

חיבור עקב-ראה קשור בעצם לאלול. ראשי התיבות של עקב-ראה הם **ער**. איפה כתוב "ער"? הפסוק הכי חשוב, שכולנו מכירים, הוא בשיר השירים – "אני ישנה ולבי ער". כתוב שעיקר ה"לבי ער" מתרחש בחדש אלול. באלול יש גילוי יג מדות הרחמים, ומה הגילוי עושה? מעורר אותי. מגלה אצלי שאף על פי ש"אני ישנה" בגלותא "לבי ער" – ער למשיח, לכל הדברים הטובים ובעיקר לגאולה האמתית והשלמה על ידי מלך המשיח. ה"לבי ער" בא דווקא השבוע הזה, בחיבור הזה בין עקב לראה.

(כ"ה מנחם-אב תשפ"ב)

אוצר הפתגם

המות הוא הרקבון, המיתה בשביל הלידה מחדש. מות הוא גם דממה, שתיקה – חיים הם תנועה, "כל חי מתנועע", ומות הוא דממה. המות הוא ה"חש" שלפני ה"מל" של הגילוי החדש.

(י' תמוז פ"ג)